

Ben Zwinkels (65) van het grote investeringsfonds AfricInvest, ziet Afrikaanse economieën sterker worden. Ergerlijk dat Afrikanen als zielig worden afgeschilderd, vindt hij.

‘Hulporganisaties dikken de ellende vaak bewust aan’

Gerbert van der Aa Foto's Guido Benschop

Ben Zwinkels is net terug van een reis door Afrika. De bestuursvoorzitter van AfricInvest, een investeringsfonds met een vermogen van bijna 1 miljard euro, bezocht vijf landen. ‘Elke keer opnieuw ben ik onder de indruk van de ondernemingslust in Afrika. Tot laat in de avond kun je naar de kapper of naar de supermarkt. Niemand kijkt op zijn horloge en zegt: ‘Het is zes uur, ik ga naar huis.’ Van zo’n arbeidsmoraal kunnen bedrijven in Nederland alleen maar dromen.’

Zwinkels is in Nederland een van de grondleggers van het principe *trade not aid*. De voormalige ontwikkelingswerker beseft in de loop van zijn carrière dat investeren in Afrikaanse bedrijven een veel betere methode is om armoede te bestrijden dan het doneren van waterpompen of weeshuizen. Zo creëer je werkgelegenheid en inkomen in zowel Afrika als Nederland. Als senior investeerder van de Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO) was hij op het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag

‘Het wordt alleen maar beter in Afrika’

jarenlang een van de drijvende krachten achter dit beleid. ‘Ik stoor me aan hulporganisaties die Afrikanen afschilderen als zielige mensen. Vaak dikken ze de ellende bewust aan, alleen maar om meer geld te kunnen ophalen.’

Volgens Zwinkels is de schade groot. ‘In Nederland en andere Europese landen bestaat daardoor het wijdverbreide beeld dat Afrika alleen maar oorlog en ziekte is. De nuance is zoek, je zou haast vergeten dat de overgrote meerderheid van Afrikanen in vrede leeft.’ Mede door deze negatieve beeldvorming zijn Nederlandse bedrijven volgens Zwinkels te afwachtend met investeren in Afrika. ‘Ze missen kansen.’ Landen als Marokko en Turkije zien die mogelijkheden wel. ‘Zij investeren er volop.’

Zwinkels groeide op in een groot katholiek gezin in Honselersdijk. Zijn vader had kassen waarin hij druiven en tomaten teelde. Ook een aantal broers had kassen. Zwinkels was als jongste zoon voorbestemd om zijn vader op te volgen, maar koos voor een andere loopbaan. Na studies tuinbouw en bedrijfsadministratie begon hij als accountant bij Stork. Toen dat werk na vier jaar begon te vervelen, belde hij Buitenlandse Zaken met de vraag of ze een baan voor hem hadden. Niet veel later zat hij in het vliegtuig naar Kameroen, waar hij voor SNV (Stichting Nederlandse Vrijwilligers) lokale ondernemers ging helpen.

‘In Kameroen heb ik mezelf ontdekt. Voor die tijd had ik nooit een bijzondere belangstelling voor Afrika. Eenmaal daar beseftte ik dat dit was wat ik wilde met mijn leven.’

WAAR?
Restaurant Van Rossum,
Woerden

WAT?
Hoofdgerecht
Crottin-kaas met geroosterde
spruiten en honing-stoof-
peren

Drank
Pepsi licht en twee
cappuccino

KASSA
€ 18,30

Zwinkels, die in 1982 voor de FMO ging werken, was in Kameroen betrokken bij de oprichting van 27 coöperatieve banken. ‘Een soort boerenleenbank, zoals die rond 1900 in Nederland was opgericht.’ Nog steeds heeft Zwinkels in Kameroen een huis, waar hij bijna elk jaar Kerst en Oud en Nieuw viert. Hij onderhoudt er ook al meer dan twintig jaar drie kinderen van een veronlukkete Kameroense vriend. ‘Ik had van dat geld ook een Cadillac kunnen kopen. Dit vind ik een nuttigere besteding.’

Na dertig jaar bij de FMO stapte hij in 2012 over naar AfricInvest, dat al in 1994 was opgericht, onder meer met geld van de FMO. Het heeft investeringen in 24 Afrikaanse landen. Inmiddels is AfricInvest, waarvan het hoofdkantoor in Tunesië staat, in handen van een bont gezelschap investeerders uit de hele wereld. Naast westerse bedrijven en privépersonen hebben ook Afrikanen belangen in de zestien fondsen van AfricInvest. De bruto-rendementen lagen de afgelopen vijf jaar tussen de 11 en 17 procent (voor aftrek van beheerskosten van 1,8 tot 2 procent).

‘Het wordt alleen maar beter. In de top-tien van snelst groeiende economieën staan zeven landen uit Afrika.’ De afhankelijkheid van de export van grondstoffen als olie en diamanten neemt af. In steeds meer landen wordt een voorzichtig begin gemaakt met een industriële revolutie. Afrikaanse bedrijven produceren steeds meer consumptie-artikelen. Grote kledingfabrikanten als H&M laten een deel van hun collectie produceren door bedrijven in Ethiopië.’

De financiële dienstverlening is bijna overal verbeterd, zegt Zwinkels, die in het bestuur zit van een aantal Afrikaanse banken. Door strengere regelgeving zijn Afrikaanse financiële instellingen volgens Zwinkels stukken minder corrupt dan vroeger. Goed voorbeeld zijn de rigoureuze hervormingen door de centrale bank in Nigeria, die het toezicht heeft verscherpt en fraude-rende banken liet sluiten. De Nigeriaanse Guaranty Trust Bank was in 2007 de eerste Afrikaanse bank met een beursnotering in Londen.

Ook in de Afrikaanse landbouw is volgens Zwinkels veel vooruitgang geboekt. ‘Door nieuwe technieken is de opbrengst op veel plaatsen gestegen.’ Hij noemt Ghana, waar door plantenveredeling en betere bemesting de cacao-productie is verdrievoudigd. Ook de plant van palmolie en rubber zit in de lift. Het doet Zwinkels denken aan zijn jeugd, toen hij vaak meehielp op het tuinbouwbedrijf van zijn vader. ‘In die tijd maakte de Nederlandse landbouw door innovatie een enorme groei door. Nu pas zie ik dezelfde ontwikkeling in Afrika.’